

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIII.

V Ljubljani 4. sušca 1870.

List 9.

Makšna je s posvečevanjem anglikanskih škofov?

Znano je, da so v 16. in 17. stoletji hud cerkveno-zgodovinski in cerkveno-pravni boj imeli zavoljo prašanja: Ali je posvečevanje anglikanskih škofov djansko in pravno veljavno (quaestione facti et juris)? To prašanje je enako pomenljivo s tem: ali nasledovanje posvečenih škofov na Angleškem ni prenehalo? Na Angleškem in Nemškem to velikokrat odobrujejo; pa le pogled v bistvo katoliškega škofovega posvečevanja, v ugovore nasprotnikov, in pa anglikansko posvečevanje in njegova zgodovina sama — to nam daje temelit in neoveržljiv odgovor na omenjeno vprašanje.

Tudi sedanji občni cerkveni zbor se bo s tem prašanjem pečal in konečno odločil, kaj in kako. Vendar mislim, da ne bo odveč na zgodovinski podlagi nekoliko o tem prašanji spregovoriti.

Verska resnica je, da imajo le samo škofje oblast posvečevati, in da navadni duhovni take oblasti nimajo. To spričuje sv. pismo, ustno izročilo, cerkvena navada in razkolniki, ki so se v prvih stoletjih od prave cerkve ločili. Naj starejši obredne knjige Grekov in Latincev in vsih vzhodnih cerkvá pričajo, da je škof delivec sv. posvečevanja.

Ugovori, ktere nasprotniki z izrekami sv. pisma in zgodovinsko podpirajo, so sledeči:

1. Pravijo, da je v prvem listu sv. Pavla do Timoteja (4, 14.) govorjenje o milosti, ktero je Timotej s pokladanjem rok duhovstva prejel, iz česar se sklepati dá, da niso samo škofje, ampak tudi duhovni roke pokladali, t. j. posvečevali. Da, pravi Perrone, oziroma sprejetega posvečevanja ali osebka, ki se posvečuje, nikakor pa ne oziroma djanskega posvečevanja. Dalje se ne smé prezirati, da so se že v prvih časih keršanstva škofje in drugi duhovni zavoljo oblasti ločili, akoravno so se velikokrat z enim in tistim imenom imenovali (presbyter). V drugem listu do Timoteja pa sv. apost. Pavel sam razlaga, kako se morajo zgoraj omenjene besede o škofu razumeti, kajti spričuje, da je on (Pavel) Timoteja posvetil.

2. Pravijo, da je 4. cerkveni zbor v Kartagi ukazal, naj pri posvečevanju duhovna temu vsi nazoči duhovni roke na glavo položijo med tem, ko ga škof posvečuje in roko nad njim derži. — Ali pokladanje rok je dvojno, samo obredno in pa zakramentalno, prvo pa so v imenovanem zboru v mislih imeli, kajti pri pokladanju rok duhovni ne govorijo nič, temuč škof sam. Tedaj pri njihovem posvečevanju ni oblike (forme), toraj ni zakramenta.

3. Terdijo, da cerkvena zgodovina z zgledi dokazuje, da so duhovni druge duhovne posvečevali, kajti

po 13. kánonu Ancirskega cerkvenega zbora (314) ne smejo škofovi namestniki ne duhovnov ne dijakonov posvečevati brez škofovega povelja. Smejo pa subdijakone, lektorje in eksorciste posvečevati. Ker se pa navadno vzame, da so škofovi namestniki navadni duhovni, se zamore sklepati, da tudi duhovni posvečevati smejo. — Pa tiste svedoče govorijo o škofovih namestnikih, ki imajo ob enem tudi škofovo oblast, ktere navadni namestniki nimajo. Gotovo bi tudi cerkveni očetje, kakor ss. Epitanij, Janez Zlatoust, Hieronim, tako za terdno reči ne mogli, da opravilo posvečevanja opravlja le škof, in Aerij bi ne bil molčal, ako bi bila druga navada vladala. Da pa razun škofa ne duhoven in ne dijakon posvečevati ne smé, poterjujeta cerkvena zbora Ancirski in Antijohijski.

4. Pravijo, Leon veliki je posvečevanje podeljeno po krivih škofih odobril. — Da, podeljeno posvečevanje po krivih škofih, ali ne po takih, ki so škofovsko oblast zgubili, kar Leonov govor spričuje, v katerem o škofih govori, kterih niso duhovni zvolili, ne ljudstvo sprosil in niso bili ne od domačega, ne od nadškofa posvečeni.

5. Ugovarjajo: Po Teodoretu in Sokratu je podelil Nicejski zbor katoliškim duhovnom moč in oblast roke pokladati in imena za volitev vrednih naznanjati. — Pa greška beseda *προηγουμένως* ne pomeni „roke pokladati“, ampak „za roko peljati“, voliti, kar tudi Valezij spričuje.

6. Ciprijan piše, da je duhoven Novatus postavil Felicisima dijakona, Kasijan pa pripoveduje, da je bil Daniel po Pafnuciju najprej dijakon in potem duhoven posvečen. — Obakrat je mogoče, da se je to zgodilo posrednje, nikakor pa ne neposrednje, kajti nasprotno se kaže iz zapopadka. Ciprijan namreč o Novatu piše, da je cerkvi nasprotno dijakona postavil in tako le nadaljuje: Tam je postavil škofa, t. j. prisilil je tri vinjene škofe, da so Novacijana posvetili. To spričuje zgodovina. Ravno tako je tudi Pafnucij Daniela za viši rede odločil, ko se je o njegovi svetosti prepričal.

Toliko po Perrone-u o katoliškem posvečevanju škofov.

Prestopimo zdaj na prašanje: Ali je veljavno posvečevanje anglikanskih škofov?

Za neveljavnost posvečevanja Klüpfel to-le postavlja:

1. Nasledovanje anglikanskih škofov je zastavljeno na Mateja Parker-ja. Ako ni bil ta veljavno posvečen, tudi vsi njegovi nasledniki niso. Omenjeni Parker pa je bil v Londinu od nekega škofa Skoreus-a (drugi ga imenujejo Skorius in zopet drugi Barlov) v očitni hiši (gostilnici) posvečen.

2. Naslednje leta so na Angleškem posvečevali po predpisanih obredih, ktere je ustanovil Edvard VI. V teh obredih pa se ne nahajajo postavne besede, s kterimi se škof posveti.

3. Anglikani so pomoto sami previdili ter l. 1662 za potrebno spoznali zapovedati nove posvečevalne besede. Pa kakor se kaže, zašli so tudi tukaj v staro zmoto.

Skoraj gotovo je, da bo z anglikanskimi škofi ravno taka, kakor je s krivoverskimi švedskimi, ki nikakor niso veljavno posvečeni. Imenujejo se škotje, niso pa ne, kakor je tudi na Pruskem.

Liebermann o tej reči nekako tako-le govori: Ko je angleško razkolništvo Henrika VIII za časa Edvarda IV v krivoverstvo se spremenilo, skerbeli so nekoliko vsaj obliko škotove oblasti prihraniti. Od tod se še nahajajo anglikanski nadškofi in škofi, katerim je za dohodke in čast precej mar. Ako bi posvečevanje nikdar ne bilo prestalo, imeli bi vsaj posrednje po neprestanem nasledovanju značaj katoliških škofov. Ako bi se njihova posvečevalna oblika ne bila bistveno predrugačila, posvečevanje bilo bi veljavno. Prašanje se verti tukaj o djanji in pravu (quaestio facti in quaestio juris). Kar se prvega prašanja (quaestio facti) tiče, je treba pomisliti, ali je bil M. Parker, nadškof Kanterburški, za časa kraljice Elizabete veljavno posvečen, od kterege se vse druge posvečevanja izpeljujejo? Parker pa ni prejel veljavnega posvečevanja škofovega, kajti Barlov, ki ga je posvetil, ni imel škotove oblasti. Verh tega pa še dokazano ni, da ga je Barlov posvečeval, ker nekteri terdijo, da je bil Parker tisti čas na Škotskem, ko ga drugi na Angleškem pri posvečevanju hočejo imeti. Kar se tiče gostilnice, v kateri je bil posvečen, bi posvečevanje zavoljo tega neveljavno ne postalo, ako se ni nič bistvenega opustilo, vendar je pa zelo nevredno. Sploh je ravno v tem delu pravde (quaestio facti) veliko nejasnega, in ko bi se škofje v naročje katoliške cerkve povrnili, moralo bi se posvečevanje ponoviti.

Še bolj tehtna reč pa je quaestio juris, t. j. kake besede so rabili pri posvečevanju. Gotovo je, da je bil Parker posvečen po obredu, ki je izšel za časa Edvarda VI. Ta obred pa ne zapopada tega, kar je bistveno potrebno. Kakor angleška cerkev uči, ima kralj naj viši oblast, tedaj se od njega vsa cerkvena oblast izpeljuje, toraj kralj ne nasvetuje samo škofov, temuč voli in postavlja, pa zamore jih tudi odstaviti in jim vso oblast odvzeti. Iz tega pa sledi, da tisti, kdor posvečuje, tega ne dela v imenu Kristusovem in cerkve, ampak v imenu kralja.

Parker-ja in vseh po njem posvečenih škofov pa že za časa Elizabete katoličanje niso priznavali za prave škofe.

Sardagna, duhoven iz družbe Jezusove v knjigi „Theologia dogmatico-polemica“ o naši stvari tako-le sodi: K „quaestio facti“ že imenovanim izrekam veljavnih mož dostavlja, da sta bila Skorius ali Barlov odpadla meniha in leta 1559 navadna duhovna, in to posvečevanje Parker-jevo neveljavno stori. Vsi katoliški škofje so se takrat krepko zoperstavljali in niso hoteli škotovega posvečevanja podeliti. Edini katoliški škof Anton Landavenski je obljubil posvetiti ju, ali Boner, škof Londinski, mu je tako živo do vesti govoril, da je storjeno obljubo v pričo kraljevih ministrov preklical. Skorius pa je Parker-ja tako-le posvetil: Klečečemu Parker-ju je djal sv. pismo na glavo in rekel: „Sprejmi oblast besedo božjo nepokvarjeno oznanovati.“

Tu se pač zastonj išče katoliškega duhovna, ki bi bil Parker-ja posvetil, in še le leta 1614 so nekteri začeli terditi, da je Parker-ja katolišk škof posvetil.

O drugem prašanju „quaestio juris“ Sardagna to-le piše: Po obredu Edvarda VI (1562), kterege je neka londinska sinoda poterdila, posvečevajoč nadškof namesto papeževga pisma (bulla) prinese kraljevo pismo,

ktero se očitno prebere. S prisego se zaveže novo izvoljeni škof priznavati najvišjo duhovno oblast, ktero ima kralj v cerkvenih zadevah. Nadaljne prašanja, katerim mora izvoljeni priterditi, obsegajo pripoznanje, da je veljavno izvoljen in poterjen (po volji Jezusovi in deržavne vstave!), da sv. pismo k zveličanju zadostuje in da se rabi pri ljudskem podučevanju, vse drugo pa kar ni po sv. pismu, mora se iztrebiti. Na to mu nadškof roke položi ter sledeče besede govori: „Vsegamo-gočni Bog, naš nebeški Oče, ki ti je dal voljo, naj ti dodeli tudi moč in zmožnost, da djansko zveršiš, da v tebi začeto delo konča in te čistega in nekrivega najde tisti véliki dan po Gospodu našem Jezusu Kristusu.“

Kdo zamore tedaj tako posvečevanje brez prave oblike in bistva za pravo in veljavno kar neutegoma priznavati, ki ima ob enem še namen katoliško cerkev napadati?

Pristaviti moramo samo še to, da take posvečevanja so s svojimi naslednjimi djanji bogoropne, ko bi bile sicer tudi veljavne, ker so Anglikani v razkolništvu s katoliško cerkvijo, ter v nepokoršini do poglavarja sv. Cerkve in v krivoverstvu.

Fr. Vidic.

Kako Pij IX skerbé za deržtne.

1. Pij IX zvejo, da je umerl zelo bogat plemenitaš, ki je brez pravega vzroka zavergel svoja sinova in namenil vso svojo zapaščino duhovnu, ki bo na dan pokopa prvi sv. mašo bral v cerkvi, v kateri bo njegovo mertvo truplo ležalo. Kaj je bilo storiti, da bi se ranjcemu spolnila poslednja volja in bi vendar sinova ne bila ob dedovino? Dobro serce si kmalo vé pomagati. Tisto jutro, ko je imel biti pogreb, se odpravijo na vse zgodaj in pridejo do cerkve, v kateri je ležal merlič, še preden je bila odperta, ter prvi bero sv. mašo. Ko se odpre oporoka, se je res brala v nji ta čudna določba. Pij IX dobijo vso dedšino, pa jo dajo — sinovoma. —

2. Pij IX slišijo, da je nek advokat, oče obilne družine, bolan in v veliki stiski. Precej pošljejo skrivaj svojega kamernika z zapečatenim pismom. Toda ne pustijo ga k bolniku, ker zdravnik je zapovedal, naj bo na tihem in pri miru. „Povejte advokatu,“ reče duhoven ženi, „da pridem od papeža in mu prinesem tako povelje, ki je tolike veljave, kakor zdravnikov ukaz.“ Zdaj, se vé, se mu koj odpre. In v zavitku je bilo zagotovljenih 300 škudov z besedami: „Advokatu S... 300 škudov. Pij IX papež.“ — Gotovo ne bo zastonj molitev oveseljene družine za Pija. —

3. V Rimu, kakor tudi drugod med katoliškim svetom, je navada, da nosijo žene in dekleta na vratu zlat križec, kterege ne dajo z lepo od sebe, če ni posebno velika potreba. Mlada delavka je bila prisiljena prodati zlati križec, da je svoji materi kupila kruha. „Ljuba mati,“ pravi materi, ko domu pride, „nikar ne obupajte.“ Tu imate kruha za nekoliko dni; prodala sem svoj križček, čeravno s težkim srcem, da sem vam kupila kruha. Tudi sem slišala veselo novico, da so Pij IX preskerbeli dela revnim pa pridnim ljudem. Ne bo vam treba več terpeti lakote. Bog nas ne bo zapustil in Pij čujejo nad nami.“ Te besede sliši neka blaga duša; — precej jih naznani papežu, in še tisti večer dobi dobra deklica pisanje, v katerem najde spet svoj zlati križec, pet zlatov in tele tolaživne verstice: „Ljubo dete moje! Prav imaš, da zaupaš na Boga, ki vselej poplača otročjo ljubezen; prav imaš tudi, da imaš tudi zaupanje do Pija, kajti skerbeli bodo, da ne boste lakote terpele, ne ti ne tvoja mati.“ To se je tudi zgodilo, ker večkrat je še prišel poslanec s pismom in darom. —

Vatikanski zbor pa mladino.

Čemu pa spet to? Kaj ima vesoljni zbor opraviti z mladino? — Pa še le veliko se peča in se mora pečati vesoljni zbor z mladino in sicer katoliško. Sej je v zboru vsa učeča cerkev, kateri je skerbeti za vse vernike, toraj tudi za mlade katoličane ali za katoliško mladino. Kaj mar mladina ni izmed čede Kristusove? Poglejte v sv. pismo, kako je ravnal Jezus z njo! Mladenca Najmljana je zopet oživil in nadepolno deklico, Jajrovo hčerko; mladenca je podučeval, kaj naj stori, da pojde v življenje, in ako hoče biti popolnoma, ga nilo pogledovaje; male je vabil k sebi ter jih je blagoslavljal; iz ust malih je radosten sprejemal hvalo pri slovesnem vходу v Jeruzalem.

Kakor Jezus, tako dela tudi cerkev Jezusova. Mladost ima v rokah prihodnost, pravijo. Ako tedaj hočemo, da bode prihodnost boljša, skerbeti nam je za boljšo mladost. To sv. cerkev dobro vé; to zvesto spolnujejo sedanji sv. Oče. Ko je katoliška mladenška družba na Dunaju bila srečo vošila Piju IX o njihovi zlati maši, so ji sv. Oče med drugim to-le pisali: Priserčno prosimo Boga, daritelja vsega dobrega, naj vas ohrani v naši presveti veri ter v spoznanji in spolnovanji njenega zveličanskega nauka in naj vas brani zoper vse zalezovanja brezbožnikov.“ Čujte, sv. Oče ne prosijo, da bi napredovali izverstvo v vedah, v raznih obertnijah, v telesnih vajah itd.; to je velikemu pastirju prvo, da bi katoliška mladina živela katoliško ter se ovarovala umetnega zapeljevanja, s katerim po nji strežejo hudobneži. Berž ko so sv. Oče jeli misliti na občni zbor in so v ta namen poslali škofom razne vprašanja, so omilovaje potožili, da se cerkvenemu nadzorstvu jemlje viši in nižji poduk, ter popraševali, kako bi se dalo v okom priti nepriliki. V razpisu občnega zbora govorijo sv. Oče nekterikrat o mladini; najprej pravijo, da je sploh znano, „s koliko neutrudno prizadevnostjo so skerbeli rimski papeži, da bi od dne do dne bolj pospeševali keršansko izrejo mladine obojnega spola;“ dans pa žalostni omenjajo, da „je olikovanje nesrečne mladine skor povsod vzeto duhovšini in kar je še huje, prepušeno učenikom brezboštva in krivoverstva;“ naposled kažejo, da je vesoljnemu zboru posebna naloga, preiskati in določiti, „kar v teh težavnih okolišinah zadeva mladine keršansko podučevanje.“ Glejte kako očitno kažejo sv. Oče, koliko naj se z mladino peča sedanji cerkveni zbor.

Česa želijo posebno sv. Oče nadepolni mladini? Keršansko bodi podučevanje, keršansko vse izrejevanje keršanske mladosti, to jim je mar, tega želijo tako iskreno. To se bi sicer razumelo samo ob sebi; v djanji pa vendar ni tako. Toliko si prizadevajo sedanji čas hudobni, da bi zbegali, zmotili in spridili mladino, češ, po tem imamo prihodnost v oblasti in bodemo delali po svojih malopridnih željah. — Nasprot uči prav sv. Pavel, da je pobožnost za vse koristna, in ravno za to je skerbeti, da se mladina izgojuje pobožno, in da zgodaj spozná, da le po tej poti more dospeti do svoje prave časne in večne sreče; brezbožna izreja, pravi spet sv. Pavel, je le „nepridno delo temé — infructuosum opus tenebrarum.“ Starogerški pogan Platon govori toliko o izreji za Boga, ali — kristjanom je čez 1800 lét treba še dokazovati, da naj si pobožno izrejejo otroke. Kako vse drugač so ravnali naši pobožni spredniki! Mati sv. Klemena iz Ancire, poznej mučenica, je dan na dan na serce pokladala sinu te-le pomenljive besede: „Fili, negotium pro quo contendimus, vita aeterna est. — Sin, delo, za katero se trudiva, je večno življenje.“

Cerkveni očetje v Vatikanu se bodo v prid katoliške mladine posvetovali, in tega si bodimo svesti, z božjo močjo sestavili pravila, po katerih naj se podučuje in izreja keršanska mladina; ne bodo pripustili, da bi

sovražniki Kristusovi te božjemu pastirju naj ljubše ovčice vodili na strupene pašnike ter k rupam, ktere nimajo vode večnega življenja. Vi pa, keršanski mladenči, keršanske deklice! deržite in skerbno hranite zaklad sv. katoliške vere, sej je le-ta vam luč po temnih tokavah pozemeljskega popotvanja, — sej je le-ta vam terdna podpornja v vseh nadlogah tega življenja. Nikar ne verjemite tem, ki vas brezbožno vabijo in motijo, ker takih je sedanji čas brez števila — „vaniloqui et seductores, maxime, qui de circumcissione sunt.“ Vera bodi podlaga vašemu keršanskemu življenju in veličastna družba vseh keršanskih čednost (nobilissimus virtutum comitatus) njena lepota in krasota. Spolnujte zapovedi božje in cerkvene, kakor nas jih uči katekizem. Skoraj res je, kar je djal slaven nedavno umerl francoski deržavnik, da človek po tem, ko je veliko se učil in veliko skusil, spozna na zadnje o smertni uri, da edino resnična knjiga je — katekizem.*) Molite pridno in priserčno za sv. Očeta in za vesoljni cerkveni zbor, sej vidite, kako imeniten bode tudi za nas; darujte v ta namen Bogu sv. maše, sv. obhajila, razne molitve in pobožnosti, ter vdeležujte se odpustkov svetega leta. Tako se bote vdeleževali sami tudi vesoljnega zbora; v čislih so pred Bogom ne le aposteljni djanja, ampak tudi aposteljni — molitve.**)

Credo zavetje kristjanu v sedanjih časih.

(Msgr. Dr. Gaume.)

(Dalje.)

XVIII. Keršanstvo je doseglo stanovitno zmago.

1. Poglejmo po svetu, kaj zapazimo? Podertije, razdanje, nič ko razdjanje! Babilon je padel v prah, razdrobilo se je Ninive, Memfisa ni več! Kartagine in Sparte, Aten in Korinta — zastonj jih išeš. Celo Rim, ponosni Rim, ki je svetu zapovedoval, Rim, ki so mu maliki prerokovali večni obstoj, Rim, ki je celo mislil, da je pokončal s sveta ime Kristusovo — celo ta stari Rim leži pod razvalinami svojih izmišljenih bogov in pod poderitinami gradov svojih cesarjev!

2. Kje so naj imenitnejši ljudstva starega časa, kje so njih naprave? kje nauk slovečih tadanjih modrijanov? kje so postave naj bistroumnejših starih postavodajavcev? — Vse to je zginilo iz življenja. Vsi ti umotvori duha človeškega so le še samo znani učenim, za navadni svet je vse to zginilo, je neznano, brez življenja! Vse se je premenilo, vse je zginilo. Modrijanske sisteme, postave, deržave — o kolikrat in kolikrat se je že vse to spremenilo v teku osemnajst stoletij! Vstava se umakuje vstavi, naprava prostor daje napravi!

3. Je mar s posloppjem, ki so ga zidali ribiči galijski, ravno tako? Se je keršanstvo kali tudi z drugimi rečmi v teku časa spremenilo in spreminjalo? — Ne! Minljivost in nestanovitnost človeška se ga ni dotaknila. Vse, kar se je po keršanstvu spremenilo na svetu, je ostalo, ne 20, ne 50, ne 100 lét; — vse zunaj keršan-

*) Ne mara bode „Tagbl.“ tudi te besede na svoj mlín skvččil, češ, da se z njimi veda zaničuje?!

Vr
**) Te besede o Vatikanskem zboru in katol. mladini smo posneli po časniku „Der Bund“ (Organ für die Interessen der katholischen Jugend), kateri je letos izhajati jel na Dunaju. Vrednik mu je g. L. Schernstein (Redaktion und Administration: IX. Lichtensteinstrasse Nr. 31, 1. Stock). Na svetlo prihaja 15. vsakega mesca ter veljá za celo leto le 1 gld. a. v. — Za letos, pravi vredništvo, je list zagotovljen; ako pa dobi zdatne pomoči, utegne izhajati tudi po dvakrat na mesec. Želeti je, da se podpira, ker nalogo ima jako imenitno, in zapopadek je v dveh prvih listih vse hvale vreden. Tudi vi mladenči, ki radi kaj lepega berete, se ozrite na časnik, ki je posebej za vas pisan.

stva je razpadalo in razpadlo, vse zunaj keršanstva se je spreminjalo, — keršanstvo pa ne!

4. Le samo nauk Križanega iz Judeje ni zgubil ne ene svojih resnic ali svojih postav; danes ves izobraženi svet živi od njegovih pravil. Keršanstvo je danes po več kot 18 stoletjih mlado kakor v začetku, krepko kakor v mladosti, če so se tudi zoper njega vojskovali in napenjali nejeverski narodje; ljuti kralji, meč rabeljnov in brezbožni modrijanje, kakor tudi pohujšanje lastnih odpadnikov. Vsemu temu vkljub še stoji — stoji med razvalinami drugih človeških naprav. Ktera učenost nam razjasni to čudovito prikazen?!

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Prihodnjo sredo bode god slovenskih blagovestnikov ss. Cirila in Metoda, ktera obhajajo po drugih vladikovinah ali škofijah mesca julija in o katerih smemo tudi mi upati, da nam ji predstavijo na dostojnem praznovanju vgodniši čas. Občni zbor v Rimu se bavi ravno sedaj s tem, kako bi pridobili razkolknike slovanske v pravo sv. cerkev. Podpirajmo ga v tem družniki iz bratovšine ss. Cirila in Metoda v zlasti te dni z obilnimi molitvami in vrednim prejetjem ss. zakramentov. —

O tej priliki naj razglasimo, da so založniki „Zlatega Veka,“ to je, spomnice na čast ss. Hermagoru in Fortunatu, sv. Nikolaju in ss. Cirilu in Metodu v god njune tisučnice 1863 tej lepi in podučni knjigi znižali ceno na 60 sold. s pristavkom, da se dobiva tako pri knjigarju g. M. Gerberju ali pa pri založnikih. Kdor si hoče omisliti ta znameniti spominek, naj se toraj podviza. Ob enem so več zvezkov darovali raznim vstavom, družbam, bogoslovnim in gimnazijskim knjižnicam po Slovenskem in tudi nekterim slovanskim, katerim se razposljejo knjige o vgodni priložnosti.

Z Dolenskega. Sv. misijon. (Dalje.) Je li misijon potreben? Nekdo je nekje pač enkrat rekel: E kaj misijon! ta le farane popači! — Jaz pa pravim, da misijon je dandanašnji potreben. Ne rečem, da sicer ni pobožnosti, ali zveličanja; ali to je gotovo, da vsaki čas ima svoje napake, tedaj tudi svoje potrebe. Rimsko ljudstvo je nekda vpilo: Panem et circenses — kruha in iger — razveseljivnih norčij! Je pač dandanašnji veliko drugače? Tudi zdaj dninarji, sploh delavci in z njimi vsi posvetnjaki vpijejo: Kruha in razveseljevanj. — Pridobivaj in uživaj! — Kar je pa še kaj keršanskega, kliče po duhovnem uživanju in duhovnem prenovljenju. Tega duhovnega prenovljenja pa ne doveršijo tako lahko domači duhovni, temuč veliko ložej le sv. misijoni.

Pomislimo reč bolj na tanko, — resnega prevdarka je vredna. Tedaj prašam še enkrat: Je li misijon potreben ali ne? Marsikteri farani so, če tudi ne očitno hudobni, vendar po duhu mlačni in zaspani, da jih nič ne predrami. (To je duh 19. stoletja, ki se indiferentizem — vnemarčnost zove). Pri tacih naj domači duhovni pastir kliče, svari ali opominja kolikor koli, nič ne pomaga. E, pravijo nekteri, duhoven mora govoriti, to je njegovo delo; pa ne bo take sile: sej nismo prešeštniki, tatovi in razbojniki, sej smo kristijani. Marsikteri drugi farani so pa tudi očitnim hudobijam udani: prešeštvanju, pijančevanju, ponočevanju in pobojem, da je znabiti fara prvi Avgijev hlev. Tu naj domači duh. pastir še tako milo-ojstro žuga in svari; naj dokazuje hudobijo greha, ojstro pravico božjo, nesrečno večnost: vse je zastoj; nekteri se še posmehujejo ali ga celo preklinjajo, in kakor njemu kljubovaje vse počenjajo. Dragi bralec! ne misli, da presilujem. Če tudi ti ne veš, komaj znabiti verjameš, je vendar res tako; vem, da mi bo marsikteri duhoven zdihovaje priterdil.

Tu pomaga le sv. misijon. — *Sonus spiritus vehementis. Ignitum eloquium tuum nimis. — Tuba sonans.*

Pomislimo dalje, da sv. misijon tirja (červavno se ga boji in ga na vso moč ovira) tudi dandanašnji duh sveta. Kdo ne vé, kaj nova era namerja? Kake zmote, kake krive uke trosijo lažnjivi preroki po mestih in po deželi; po semnjih in po kerčmah, včasih po vradnijah, in povsod! Vera je dostikrat le še vnanja in na jeziku, zato pa tudi mertva. O tem bi lahko veliko pisal in povedal, pa vsak sam dosti vidi in sliši, kdor ni slep in gluha. Ne reci mi kdo, da sem „pesimist“, kateri vse le černo vidi; ne; pa tudi nočem biti „optimist“, ki povsod le zlato vidi. Oboje je huda bolezen duhá, kakor zlatenica na telesu. Moja terdna misel je, da Bog in cerkev lažnjivemu svetnemu duhu sv. misijon nasproti postavlja, da naj se še reši, kar se rešiti dá. Kdor je kdaj pri sv. misijonu bil in vse na tanko opazoval, se je tega lahko prepričal. Res, ne dá se vse rešiti, — je že marsikaj pregnjilega. — Ali kar še življenje v sebi ima, se po sv. misijonu obudi. Tu dostikrat čisto navadne resnice, prav po domače povedane, več zdajo, kakor vse naše umetne pridige. „Duh veje, kjer hoče“ (Jan. 3.) Tudi sv. Peter na prvi binkoštni praznik ni nič nenavadnega, nič mikavnega ali prilizovalnega govoril, še celo ojstro je očital poslušalcem: „Vi ste Pravičnega križali!“ In vendar se jih je 3000 dalo kerstiti. Glej piš sv. Duha, pripodobo dandanašnjih sv. misijonov.

In — da zadnjič še to postavim — potreben je sv. misijon tudi zavolj nas duhovnikov. Bog vé, če nismo mi marsikaj krivi, da ima posvetni duh tako obilno žetev. Et erit, sicut populus, sic sacerdos. (Os. 4, 9.) Bog hotel, da ne! Kadar so ljudje spali, je prišel sovražnik, ter je ljulike prisejal. (Mat. 13.) Res, kolikokrat bi bilo treba ko steber zoperstati, ko smo odjenjali! Kolikokrat bi bili mógli rezno svariti, ko smo znabiti prav mehko, ali celo — opustili! Kaj pa da se radi izgovarjamo: Sej nič ne pomaga; — ni več tako, kakor je bilo; — le še bolj razdražim itd. Morebit je včasih res; ali če je vselej tako, in če bo izgovor pred sodnjim stolom Kristusovim obveljal — kdo bi si upal terditi!

Pa — ali misijon kaj izdá, je zraven kaj duhovnega prida in dobička? Je, kristjan! Sv. misijon je, kakor „čas iz spanja vstati“ (Rim. 13.), tudi za vse „prijeten čas, — dnevi izveličanja“ (II Cor. 6.)

Res je sv. misijon čas milosti božje, kakor znabiti nobeden drugi ne. Le pomislite; dostikrat cela fara takorekoč na vse pozabi ter celi božji dan, do polnoči, tudi celo noč skerbi le za dušo in za večnost in to ne le 1 dan, ampak zaporedoma 8 dni, včasih tudi več. Misliš, bo to brez plače, ko tudi kozarec merzle vode dobi svoje plačilo? Koliko sv. maš se tisti čas daruje za farane? koliko rožnih vencev in druge molitve za spreobrnjenje grešnikov se opravi? Koliko nevrednih spoved se popravi, vrednih sv. obhajil prejme, ko znabiti popred že leta in leta ne? Ko bi prav nobenega družega dobička ne bilo, je ta vreden misijona. Koliko sv. odpustikov se lahko dobi za-se in za duše v vicah med sv. misijonom in še dolgo lét po tem pred sv. misijonskim križem? (Neki duhoven mi je po dokončanem misijonu pisal: Ko bi družega dobička ne bilo, kakor tolike molitve pred misijonskim križem, sem zadovoljen.) Zato je resnično sv. misijon čas milosti božje in duhovnega veselja za žive in za mertve. Med duhovni dobiček so gotovo tudi štete stanovske družbe poštenosti, ktere se veči del pri misijonu napravijo. Od teh poznejše kaj več.

Da ob kratkem rečem: „Prid in dobiček sv. misijona je dostikrat prečuden: Zastarane sovraštva nehajo; pregrešne navade se zatrejo; krivice poravnajo; brez

števíla slabih spoved se popravi, in tako se brez števíla duš resnično spreoberne in v gnadi boží stanovitnih ostane ter izvíliča, ko bi se sicer nikoli ne.“ Alfons Lig. In prav zato so se pošteni kristjani sv. misijona vselej veselili in si ga želeli; satan in njegovi pa so mu vselej nasprotovali in kolikor moč ga ustavljali.

Ker gotovo brez nasprotovanja — bodisi že večega ali manjšega — nikjer ni, poglejmo še, kaj nasprotniki od sv. misijona pravijo.

Misijon je nepotreben, pravijo; sej nismo divjaki, smo omikani in olikani bolj kakor kdaj popred. Ljubi bravec! kar naravnost moram reči, da meni dandanašnja omika zeló malo dopada, kaj vem kako pa tebi? Le pomislimo: Nismo divjaki, smo omikani; ali od kod pa, naj poprašam, tako strastno presojevanje in preklinovanje deželjskih postáv in tudi gosposk? Od kod pa ustavljanje proti povelju víkših — zlasti tudi duhovnov, ker žandarjev nimajo? Neki duhovni pastir mi je v kratkem pripovedoval, da so se celó tudi žene posvetovale in sklepale, da k velikonočnemu spraševanju nobene ne bo. Ravno tako drugi, kako so bili fantalini — njegovi farani se pogovorili mu pri spraševanju celo silo delati, in kdo si vé, ali bi ne bili tega storili, da bi jih ne bil z modrim ravnanjem osupnil in se potem odtegnil. Takih-le reči bi se dalo precej napisati. Lepa ti to omika! Ali ni veliko več divja surovost? Pomisli dalje, koliko je nesramnega psovanja in zasramovanja zoper vse keršansko in cerkveno, in sicer ne le pri mnogih gosposkih, ki hočejo s tem učenost nadomestovati, ampak sem ter tje hočejo tudi že terdi kmetiški tako gosposki biti. Od kot pa ravno na Slovenskem — kar je sramota za naš narod — tako ostudno ponočevanje, voglarjenje, pretepi, poboji, in kar se tega derži? Od kod zadnjič tako prederzno, nehvaležno, surovo zadržanje kolikaj odrastlih otrok do staršev? Oj ti olika in omika 19. stoletja! si pač slaba in žalostna, pa še slabejši in žalostniši je tvoj sad. Da še nismo divjaki, le keršanstvo zadržuje, kolikor ga še imamo.

Misijoni so nepotrebni, pravijo nasprotniki dalje; sej nismo neverniki, sej smo vsi kristijani. — Res neverniki nismo, keršeni smo, hodimo tudi še kaj v cerkev in kažemo v svojem življenji keršanski značaj. Ali vender, naj poprašam, je toliko hlepenje po vživanji, je toliko pijančevanje tudi keršansko? Je laž, krivica, nečistost tudi keršansko? Dragi! bojim se, da po kerstu in kerstnih bukvah smo pač kristijani, po življenji pa in obnašanji zeló zelo neverniki, — sv. Pavel bi znabiti celo večkrat rekel — malikovavci. (Efež. 5.)

Dalje ugovarjajo in pravijo: Misijoni so saj na Slovenskem nepotrebni. Začemu ljudstvo begati? Slov. ljudstvo je vse katoliško, tudi je zadržanja še zmiraj lepšega, kakor po drugod. Slov. duhovščina je goreča in izverstna; pridig in kerš. naukov nam gotovo ne manjka. Tedaj čemu misijon?

Da bi vas — zdaj ste mi pa kašo dobro zabelili! Moram pa vender skušati, se tudi iz tega precepa izmuzniti. „Slov. ljudstvo je vse katoliško.“ — Res je še, hvala Bogu! Ali bo pa tudi vselej ostalo? Bog daj, toda tajiti se vender ne dá, da nekteri bi že radi vidili, da bi več ne bilo. Že sem ter tje n. pr. se kaže premalo spoštovanja do duhovstva, do cerkvenih obredov, do službe Božje. Mladina — prihodnji up naroda dostikrat premalo kaže kat. značaj, včasih se ga že nekako znebiva; keršanstvo si hoče po svojem vstrojiti. Znabiti ni brez tacih, katerih bi celo pred razkolništvom ne bilo groza, ako sanjarijo o „narodni cerkvi“, kakor dunajski časniki o nemški? Gotovo pa taka mladina postaja velikoveč bojazno pričakovanje, kakor up in nada slov. naroda. Človek pa — to mu je prirojeno — rajši posnema, kar je napačnega, kakor kar je pobožnega. Ali

torej ni potreben poterjenja, da na levo ne zavije in lažljivih prerokov ne posluša? In to zlasti v tako žalostnih časih, ko se je začelo tudi v glavah učenih bloditi, da nekteri komaj, nekteri že ne več ne umejo, kar je poštenega, pravičnega in keršanskega. — „Slovensko ljudstvo je še zmiraj lepšega zadržanja, kakor drugod.“ Bodisi, vender poglej, kar sem rekel malo prej, cesar ne more nobeden tajiti. Ali znabiti so to le moje misli? Oj, niso ne; znabiti vaši stari dedi, očetje in matere zavolj sedanje spačenosti bolj zdihujejo, kakor mi. Če pa tudi ni slov. ljudstvo še tako spačeno, ko po drugod, je pa vender spačeno le, in gotovo nam malo pomaga, če svojo spačenost z drugo še večjo izgovarjamo. Iz tega se pa gotovo ne izhaja, da so misijoni nepotrebni, ampak ravno nasproti, da so potrebni, da ne bo slov. ljudstvo v tako spačenost zašlo, kakor je po drugod. Hvala Bogu! da še ni ljudstvo v tako gnjilobo zašlo, da bi že nič več ne pomagalo. Zdaj pa pomaga še, in ravno misijon pomaga naj več. To mislim, da mi bodo duhovni povsod priterdili, koder so že sv. misijone imeli. — Ali saj to bo res, da je slov. duhovščina izverstna, da pridig in naukov ne pomanjuje. — Kar prvi del tiče, ne rečem od slov. duhovščine nič drugega, kakor, če ni vse, kakor bi imelo biti, vender pa je sploh še boljše, kakor po drugod. Več nočem od tega govoriti, da ne bo kdo očital, da govorim za-se in za duhovščino (Cicero pro domo sua), ali pa, da vem le grajati (morum censor). Rečem le, da mi je to sumljivo, ker se slov. duhovščina le takrat hvalisa, kadar gre zato, da bi se kaj dobrega ustavilo; ako hoče pa slov. duhovščina kaj dobrega vpeljati ali se nerodnostim ustavljati, takrat je pa nekterim nespremišljena, prenapeta, in kdo vé kaj še vse? — (Dalje nasl.)

Iz Ribnice na Štajerskem, 25. febr. Tudi pri nas se bo obhajal trojno zveličanski čas, namreč: imeli bomo sv. misijon po oo. jezuitih, ki se bo začel prvo nedeljo v postu; drugič bodo ob enem odpustki za sv. leto (zavoljo cerkvenega zbora); in tretjič bo po posebnem dovoljenji že za velikonoč spoved veljala. — Srečni dnevi zveličanja! Da bi jih tudi vsi prav s čistim srcem dokončali! Bog pomozi! —

Iz Rima. (IX. pismo.) Zastran vesoljnega zbora ne morem ta pot veliko pisati, ker se ne zvé vse, kar se v njem govori in dela, in tudi kar se zvé, se povedati ne smé. Toliko je sploh znano, da so reči o zadevi cerkvene discipline pretresene in da jih zdaj dobi odbor v roke, ki jih bode od svoje strani dobro preudarjal, ter jih bo potem zopet predložil vsim zbranim škofom.

Sosebno veliko se govori o zadevi nezmotljivosti sv. očeta, od ktereга vemo, kadar govori o verskih rečeh, in so škofje katoliškega sveta veči del z njim taistih misel, da se motiti ne more. Velik del škotov pa želi, da bi se tako določilo, da so sv. oče nezmotljivi, kadar o verskih rečeh govore in učé, ne da bi jim bilo treba škofo popraševati, in za svét prositi; in v ti reči se opirajo sploh na to, da se je od nekđaj to godilo, da so sv. oče velikokrat učili in svoj uk, svoje povelja razglasovali, ne da bi bili koga popraševali. Drugi del škotov pa ne želi, da bi se ta reč zdaj pretresovala, temuč hočejo, da naj ostane kakor je bilo sploh dozđaj. To opomnim, ker ves svet od tega govori in piše; toda pristavim naj, da se bere veliko veliko napčnega in lažnjivega po časnikih v ti zadevi, in da to ni lepo in po katoliško ravnano, da se tako gerdo popisuje zbor, in da se tako slabo od njega govori.

Jez pa pravim to-le: I. Ni škodljivo, da so si očetje zbora v nekterih rečeh za en čas nasproti; to nasprotovanje, ki ga je tudi najti v vsakem drugem vesoljnem zboru, služi k temu, da se bodo imenitne katoliške res-

nice globoko preštudirale, in na vse plati premišljevale; le tako bo mogoče jih prav razvidno določiti in vsem katoličanom dobro razložiti. Kakor se demant brusi z nasprotnimi ostriji orožji, tako bo marsiktera resnica le potem prav gotova in razločna postala, kadar bodo nasprotni zaumeni ali zapopadki pretehtani, ter bodo zastran njene vsake strani dobro in zadostno govorili. Kakor se iskra iz kamna zbudi s kresanjem jekla ob kamen, tako se prikaže prava iskra resnice še le potem prav živo, ko so se njeni prijatli kakor nasprotniki veliko zavoljo nje borili. Tedaj naj to nikogar ne moti, da se škofje vesoljnega zbora med seboj zavoljo te ali une resnice razgovarjajo. Nekteri so bolj učeni kot drugi, — nekteri morebiti tudi bolj razsvitljeni kakor drugi, tedaj globokeje umejo katoliške resnice, sv. Duh se jih bolj poslužuje ko pripomočka, da se drugi prepričajo kake jim dozdej premalo jasne resnice, ki je v zakladu sv. vere sicer shranjena, pa dosihmal še ni bila cerkveno popolnoma določena. Preden pa se to doseže, je treba časa, premišljevanja, študiranja, pomenkovanja. —

Sv. Duh tako vlada in pripusti, da se po učenih glavah škofov in po njih posvetih iz dogovorov počasi razlušijo verske resnice bolj in bolj iz zaklada sv. cerkve.

2. Je gotovo, da k zadnjemu še pridejo sklepi, in to kar bo sklenjeno, bode sklenjeno po svetem Duhu. Tedaj bomo mi verni Slovenci — od nekdanj pravi in stanoviti katoličanje in častivci sv. očeta — s častjo sprejeli sklepe in povelja cerkvenega zbora, pokorno se bomo podvergli vsemu, kar bode sv. Duh govoril po svoji cerkvi. Tridentinski zbor je bil marsikaj sklenil, kar se posebno od začetka sem ter tje ni bilo prav všeč — ne posameznim in ne državam, (človek je tako slabotnega duha, da se rad ustavlja ravno temu, kar mu je v dušno zveličanje; to zmiraj vidimo); vendar je v naslednjih časih ta zbor prišel k vsi časti, in vsa katoliška cerkev po vsem svetu svoje nauke ravna po njegovih pravilih. Ne dajmo se zapeljati v maloserčnost od nasprotnikov prestola rimskega! Očetje v zboru se potegujejo toliko za dobro vesoljne cerkve, kolikor za čast tega svetega prestola, modro ravnajo in s premisljkom ter pod varstvom sv. Duha napredvajo v sv. delu, kakor nekdanj zbrani aposteljni, katerih nasledniki so škofje.

Veliko se med drugimi rečmi govori o potrebnosti majhnega katekizma za vse katoličane. Skoraj da je res to potrebno, zakaj tu in tam (celo tudi v Rimu) se najdejo mali katekizmi, ki niso nič prav primerno sestavljeni.

Zadnja seja (kongregacija) zbranih očetov vesoljnega zbora je bila v torek 22. febr. Pravim zadnja, zato, ker imajo zdaj očetje prosti čas, in se ne vé, kdaj zopet pridejo skupaj v šent-Petru. Prenaredil se je namreč red dela, in namesto da bi zastran vsake resnice, ki jo hočejo pretresati, govorili posamezni škofje v očitnem zboru, kar neizrečeno veliko časa vzame, se bodo od vsega tega pogovarjali v osebnih (privatnih) sejah, ktere imajo po narodih (avstrijski in nemški škofje pri kard. Ravšerji). Vsaki škof bo svoje misli spisane predložil določenemu odboru, kateri bo vse te spise zbiral, sostavljaj, primerjal, pretresal, — in potem vsem zbranim očetom o svojem času skupno naznanoval.

Ta red je toliko bolji, kakor dosedanji, ko bo odslej tudi taki škof, ki nima darú zgovornosti, pa velike modrosti in učenosti, lahko svoje misli naznanoval. Nekteri pravijo, da bo ta reč še bolj dolga, ker bi znal tudi vsaki škof svoje spise predložiti, tedaj se bodo taki spisi zlo zlo množili in mnogo dali opraviti. — Jaz pa mislim, da to nič ne dé; vsaka dobra reč mora svoj čas imeti.

Se vé, da bo zopet težavna reč za sv. očeta (ako se bo zbor na dolgo zategnil), ker toliko škofov na njih

stroške v Rimu živi, da blizo 30.000 frankov (okoli 15.000 gold.) na dan za nje plačujejo. Toda, ko so odbori izvoljeni, ni treba ravno, da bi bili vsi škofi tukaj. Lahko iz vsake cerkvene dežele le eden izmed škofov v Rimu biva, kteremu drugi svoje misli pismeno naznanjajo. Bomo vidili; zdaj se sploh govori, da bodo vsi škofje oddih ali prosti čas dobili; kar bi bilo kaj pametno.

Zastran posameznih predlogov je res, da nekteri, ki posebno na pobožnost mislijo, hočejo, da bi se od taci reči govorilo, ki niso toliko bistveno potrebne, postavim, ali je bila Marija tudi s truplom vred v nebesa vzeta; tedaj hočejo, da bi se to vnebovzetje dogmatično (versko) razsodilo. Take in enake reči predlagajo laški duhovni po svojih škofih, kar je že pred znano, preden na zbor pride. Naši, francoski in nemški škofje se ustavljajo enakim željam, ki niso prišle od sv. očeta po škofih, ampak prihajajo od posameznih oseb ali duhovnov.

Gotovo je, da kaj prav dobrega bode izviral iz sedanjega vesoljnega zbora. Porok za to nam je prvič ta gotovost, da so se škofje z vsim dušnimi močmi poprijeli težavnega dela, da z vso svojo učenostjo prevdarjajo to, kar se jim je predložilo, da sami z vso skerbjo predlagajo svoje lastne misli in želje v prid sv. cerkve; in drugič to, da se tu in povsod obilno obilno moli k svetemu Duhu in vsi s sklenjenimi močmi prosijo njegove pomoči, ktera je gotovo nad cerkvenim zborom, pa se toliko bolj nanj zliva, kolikor več se moli. Naj pustim govoriti o zboru in opomnim nekoliko o pobožnostih, ki se tu in tam godé po cerkvah.

Tu v Rimu je zapovedano, da vsaki duhoven po vsaki sv. maši poklekne na spodnjo stopnico oltarja — ter zmoli glasno s pričujočimi verniki tri češenemarije, češena si kraljica in štiri molitve za očitne potrebe. In kdaj li so tolike potrebe, kakor ravno zdaj — bodi si zastran cerkve, ali zastran državljskih okolišin? Sv. Rešnje telo je vsaki dan (od velike maše enega dne, drugi dan, in dopoldne tretjega dne) po dnevi in po noči v kaki cerkvi izpostavljeno. Cerkve se versté ena za drugo celo leto, tako da kdor hoče ali more, celo leto vsak dan izpostavljeno sv. Reš. Telo obiše. V listu „Observatore Romano“ je vsaki dan naznanjeno, kje da bo drugi dan izpostavljenje. Veseli me na večer iti v tako cerkev, ktera ima to izpostavljenje, in je kaj prijetno, viditi pred cerkvijo kočije z dvema ali tremi strežniki, ki so z zlatom okinčani, znamenje, da so posestvo imenitnih rimskih knezov, — gospôda njih pa moli klečijoča v cerkvi pred sv. Reš. Telesom. Najti je tam ljudi vsakterega stanú, ki napolnujejo cerkev, ktera je o taki priliki v nar večji lepšavi, vsa preprežena s predragimi ogrinjali, s sto in sto lučmi, ki migljajo kakor zvezdice vkoli presv. Zakramenta.

Po nekterih cerkvah imajo vsaki dan leta navado na večer sv. rožni venec moliti, z litanijami, in imeti blagoslov z naj Svetejšim. In ko se na večer malo po mestu sem ter tje koraca, se vselej naleti na kako odperto in vso razsvetljeno cerkev, ter gre človek vanjo in jo najde polno bogaboječega ljudstva. Kadar v cerkvi roženkranc molijo, imajo navado, da pri desetih češenemarijah duhoven naprej moli, ljudstvo pa odgovarja; pri družem oddelku pa ljudstvo naprej moli — in duhoven odgovarja. To mi je dopadlo, ker pazljivost ohrani; litanije pa vselej poje ljudstvo, bodi si v delavnik ali v praznik; se posebno imajo tu veselje otroci s svojimi prelepimi glasovi in pojejo z močjo, da je kaj. Spominjam se o taki priložnosti svojih nekdanjih šolarčkov, ki so tako lepo prepevali v cerkvi pri sv. maši. (Otroci so res od nekdanj kakor nalašč za petje; tedaj učeniki! podpirajte to naturno nagnjenje, kar le morete.) Pomešam se rad tu in tam med otročiče, kadar pojó,

in pojem z njimi — in prijazno se okoli meme družijo, kakor da bi vedili, da sem bil od nekaj prijatelj otrok.

Otročiče tu sploh učé v šoli peti in njih petje pri sv. maši je res angeljsko petje. Po samostanih ženskih, katerih je tu kaj veliko in so v njih hčere najimenitnejih stanov, pojejo mlade nune in pa rejenke sprelepo pri božji službi. Tako mi je sosebno dopadlo petje v samostanu nun presv. Serca (de Sacre Coeur), v katerem je veliko mladih Francozinj imenitnih stanov v izreji. Bil sem v tem samostanu s svojim prevz. nadškofom o neki priložnosti ter sem vse na tanko pregledal. Tu sem tudi vidil, kako imajo navado sv. Reš. Telo izpostavljeni. Nese monštranco duhoven visoko visoko na oltar po stopnjah, ki so napravljene zadej za oltarjem, in tako vse ljudstvo lahko vidi sv. Reš. Telo, ki stoji na tako zvišenem kraju. Eden izmed duhovnov moli litanije v roketu, drugi pa v plajšu (pluvijal) pride sv. blagoslov dajat. V cerkvi, v kateri je ravno presv. Reš. Telo izpostavljeno, pride večkrat orglar k orglam, ter orgla in poje presv. Rešnjemu Telesu v čast. Tako je v Rimu dan za dnevom presv. Rešnje Telo izpostavljeno in dan za dnevom se brezštevilno zdihljejev in molitev pred sv. Rešnjim Telesom Bogu daruje za vesoljni kerš. katol. svet, za grešnike, za nevernike in tudi za stanovitnost dobrih in nedolžnih duš. Naj mašuje mašnik o kateri uri koli, kateri dan koli, vselej ima tu dovolj ljudi okoli sebe; in kadarkoli kdo sv. mašo pred oltarjem sv. Reš. Telesa bere, je vselej kolikor toliko ljudi pri obhajilu, in med njimi vselej obilno moških, — tudi vojakov. Ako pridejo gospodje, gospé v kakšno cerkev, se vidi, da vsaki ali vsaka gre najpred pred oltar presv. Rešnj. Telesa in gospodje in gospodje se priklonejo do tal, ter nekoliko kleče postanejo, potem še le gredo na dalje po cerkvi. V naši domači deželi, kolikor se spominjam, tega ni v navadi in gospe pokinkajo pred sv. Rešnjim Telesom, ravno tako kakor kadar pridejo prijateljice svoje obiskovat ali v „vizite.“ (Konec nasl.)

Iz Jeruzalema. Iz prijateljskega pisma ondotnega našega prečast. rojaka naj povzamemo nekoliko, da se ohrani za zgodovino. O pričujočnosti svitl. cesarja pravi med drugim: Res mi je bil blažen čas, ko so se Njih veličanstvo s svojimi mnogimi častniki tukaj v jeruzalemsko-avstrijski romarnici vstanili, in priterditi moram, nikoli bi si ne bil mislil viditi, da se dá z Njih veličanstvom in njegovim spremstvom tako zaupljivo družiti se in, da so vsestransko tako prijazni in z malim zadovoljni. Midva duhovna sva bila s cesarjem pri mizi, in ko sem se boječ bližal, so mi cesar dajali serčnost: „Le k nam, ker ste Avstrijanec.“ — Zraven reda Božjega groba sem dobil jest tudi zlat perstan z dragimi kamni in cesarjevim imenom v sredi. Opravo (dekoracijo) k častnemu redu so dali Njih veličanstvo na Dunaju izdelati in blagovolili mi poslati. Iz prične tega darila sem bil jest in vsakratni vodja te hiši, bi djal, postavljen za sonadzornika zraven konzula kakor njegov kontrolor s to skerbjó, da se cesarjeva volja prav zveršuje, ter naj z njim v edinosti delam in čujem, da se denar ne obrača v druge namene. — Pri obedu, pravi g. pisavec, so bile 3 razne mize polne gostov, vsi prostori in koti v hospicu so bili prenapolnjeni. —

K temu naj pristavimo še nekoliko iz kolonjskih naznanil družbe Božjega groba (6. zvez.). Obiskanje cesarjevo v Jeruzalemu je bilo znamenito tudi zato, ker avstrijski cesar ima še zmiraj naslov „kralj jeruzalemski,“ in od l. 1229 ni nobeden keršanskih cesarjev več obiskal Božjega groba. Cesar se je skazoval povsod pobožen in velikoserčen. Dvakrat je bil tam v tem kratkem času pri sv. Obhajilu, enkrat v Božjem grobu, drugikrat na Kalvariji, kjer so bili oo. frančiškani napravili mertvaško mašo za cesarjevega brata Maksimi-

lijana, in tukaj je bil svitli cesar posebno močno ginjen in pretresen. Znano je, da je bil pred malo leti Maksimilijan sam s posebno pobožnostjo v Jeruzalemu in je tudi v kapeli sv. Helene nov altar napravil.

O francoski cesarici, ki je bila na popotvanji, pa ni prišla ne v Jeruzalem in ne v Rim, pravi naznanilo: Njeno veličanstvo (francoska cesarica) je pač na potu po Laškem imelo čast Njegovemu veličanstvu Viktor-Emanuelu v roko seči, pozabila pa je priti pokleknit na grob aposteljnov v Rim. — Njeno veličanstvo je šlo v Carigrad sultana pozdravit, ko je pa šla skoz sirsko pušavo, da je vstregla vabitvi namestnega kralja (egiptovskega), je pozabila priti v Jeruzalem pokleknit pred grob Jezusa Kristusa. Žalostna politika! In vender se imenuje Francija stražnica Rima, — zavetnica svetih mest! — Ali bojé se, da bi se kadilo freimavrarjem in puntu, ako bi se šlo v Jeruzalem: Uboga Francija!

Tudi protestanski kraljevič, ki je bil malo pred cesarjem v Jeruzalemu, se je čedno obnašal ter iskal posnemati katol. prince o obiskovanji svetih mest. Precej o prihodu je obiskal najprej Božji grob in Kalvarijo, in na obeh krajih je pokleknil in molil. To je malo podobno djanju družih protestantov, ki so v Jeruzalemu, in ki so o tej priliki kraljeviča spremljevali. Milovanja vredno je, da je o tej priliki pruski princ v posest vzel znamenit „bakšiš,“ ki ga mu je sultan podaril s posebnim pismom (termanom), namreč lepo posestvo s podertinami nekdanjih johanitarjev prav blizo cerkve Božjega groba. Tolažijo se pa s tim, da od Prusa ga utegne katoličanstvo poprej nazaj dobiti, kakor bi ga od Rusa, ki je tudi meril na to zemljiše s slavnimi ostanki in podertinami. Še skorej celo okinčeno lice kaže, kako zalo je bilo nekaj tu poslopje. Ako se reč od druge strani premisli, so pa vender protestantje vse drugač deleč od katoliške cerkve kakor pa Rusi, pri katerih je malo stopinj potrebnih, da postanejo pravoverniki.

Pristavimo naj še to, da našega cesarja je med drugim tudi posebno ginila naprava spreobrnjenca Alfonsa Ratisbona, svetišé „Ekse-Homo“ s samostanom „sijonskih hčér.“ Povernivši se od Jordana je pred svojim odhodom bil še pri sv. maši v tem svetišiu, ki je v premnogem oziru tolikanj imenitno.

O vernitvi ces. spremstva v Jafo je bilo morje silno viharno in bali so se v barko. Cesar pa je tišal na to, da ostane mož beseda ter o pravem času v Egipt pride. Po silovitem natezanji in veliki nevarnosti doseže srečno parnik. Druga se je godila grofoma Beustu in Andrašu in drugim častnikom. Čoln se je zdajci tako napolnil z vodo, da je bilo treba kar na breg nazaj zaviti. Velikaši so bili mokri do kože, in nič niso imeli, da bi se preoblekli. Pribežali so v frančiškanski hospic, kjer se jim je z vso gorečnostjo pomoč skazovala. Med tem ko so se sušile njih vezene in drage obleke, so se oblekli v mniške halje, ktere so jim očetje posodili, ako je res, kar se govori. Mislite si Beusta, pravi naznanilo, ko frančiškana oblečenega in prisiljnega priterditi svojim bratom kapucinarjem avstrijsko-ogerskega kabineta, da mnihi so vender za nekaj le dobri! — Morebiti bi še marsikteri „liberalec“ o katoliških redovih dobil bolji misli, ako bi se v valovih pred Jafo nekoliko skopal.

Pelnovec.

Pij IX oče božčekov. Papež, kakor oče vsih vernikov, vsim in o vsaki priložnosti dobrote skazuje. Neki dan se je ob vratih papeževega dvora otročiček silno in na glas jokal, ko so Pij IX ravno v voz stopali. Straže, boječé se, da bo to sv. Očeta motilo, so hotle otroka odpoditi; Pij IX pa ga pokličejo in vprašajo, zakaj se joka. Otrok ihté pripoveduje, da so mu ravnokar očeta v ječo djali, ker ne more plačati dolga

dvanajst tolarjev. Pij IX ker nimajo seboj denara, nagovori pričujoče, če ima kateri denar, da bi jim ga posodil; ker pa nobeden toliko nima, se sami vernejo v svojo čvorano po denar in ga dajo otroku, kateri z velikim veseljem odide. Kolikim revežem so pa neki tisti dolgove plačali, ki papeža po časnikih obrekujejo?!

Razgled po svetu.

Cerkvena državica, oropana svojih naj lepših okrajin, zdaj šteje 700.000 prebivavcev; poprej jih je bilo 3 milijone. Od leta 1860 ima prihodkov le po 30 milijonov, izdajkov pa po 60 milijonov frankov na leto. Gospodarstvo je sicer tako dobro in previdno na Rimskem, da je bila papeževa vlada v kratkem času brez kake pritiskne ljudstva plačala dolgove, ki jih je bil naredil punit l. 1848, in primanjkljaj je bil skorej zginit. Od napadov na Rimsko l. 1859 in 1860 nadalje pa so se prihodki zmanjšali, in državica je bila primorana tudi dolg delati. Zadrega je bila toliko večji, ker skoz osem lét so sv. Oče plačevali tudi del odrajtvin, ki so zadevale 15 okrajin, iz katerih niso več prejimali nobene solda davka, in to zato, da so bili mož beseda upnikom, do katerih so imeli kako zavezo. Tako se je godilo do 7. grud. 1866, to je, do francosko-laške vravnave tega dolga. Darovi za sv. Očeta po raznih krajih katoliškega sveta dajo eno k drugemu od l. 1861 do 1869 po 8 milijonov frankov na leto. Tedaj še ostane primanjkanje po 22 milijonov. Ako se k temu prištevajo veliki stroški, ki jih imajo sedanji čas sv. Oče z vesoljnim zborom, je pač očitno, da zadrega ni majhna, in da darovi za sv. Očeta so dobrotno delo. — Omenimo naj še, da izdajki rimske državice so taki-le: Oskerbovanje državnega dolga in pokojnin 21,337.000 frankov; letne plače in potrebine za hišništvo papežev, častne straže, muzej, ki je naj znamenitiši na svetu, bukvarnice, za kardinale, diplomacijo, državno pisarnico itd. 3,400.000 fr.; za vseučiliša, akademije in druge šole, dobrotne naprave, plače mnogoterih derž. vradnikov itd. 6,300.000 fr.; upravnih stroškov 7,829.000 fr.; vojno ministerstvo 15,098.000 fr. — Sv. Oče sami za-se čisto malo potrebujejo; iz darov in denara, kar imajo ali dobivajo, zraven navadnih stroškov neštevilne dobrote delé v Rimu in po vsem svetu.

Očetje na cerkvenem zboru v Rimu se delé v 11 različnih obredov. Latinskega obreda so 704; armenskega 21; kaldejskega 10; melhiškega 10; sirskega 7; maroniškega 4; greškega 3; rumunskega 2; rusinskega 1; bulgarskega 1; koptiskega 1.

Iz Kraljevega gradca piše „Školnik:“ Ni dolgo tega, kar je bilo prepovedano katoliškim otrokom hoditi v drugoverske šole; v novi éri pa je otrokom dovoljeno obiskovati tudi kitajske šole, samo če se to staršem ljubi. Razumni človek bi mislil, da noben pameten katoliški oče se ne bode poprijemal take svobode; skušnija pa uči, da mnogi „„skerbljivi““ starši so na nekaj tacega že dolgo čakali. Znan je n. pr. c. kr. okrajni prednik, kateri je pri vsaki priložnosti sveto — sveto zaterjeval, da je dober keršanski katoličan; vender — berž ko so bile nove šolske postave izpečene — je svoje otroke vzel iz katoliške šole in pošiljati jih je začel v judovske, najberže zato, da bi novim postavam malo kadila zažgal in drugim zgled dal, zakaj nekteri nespriemšljani katoliški starši so lepo nasledovali c. kr. predstojnika. — Pamet vender pravi vsakemu razumnemu očetu: ako postava več ne skerbi za vero njegovih otrok, da je dolžnost staršev tolikanj bolj očetovsko za njo skerbeti.

Odbor za prihodke in izdajke je od vlade za-

hteval, naj izdela predlog zastran bogoslovskih učilnic, da mora vsak duhovni pastir opraviti šole v domačih napravah, ki naj bodo pod vladinim vodstvom.... Kaj tacega, nekake „staatsprüfungen“, ako se prav spominimo, so badenski mavtarji pred nekaj leti tirjali. Tedaj nič novega pod solncem nove ére! Liberalcem (?) bode poslednjič vervi zmanjkalo, da vso svobodo do zadnjega končka v birokratiške snope povežejo. „Tirolski glasi“ pristavljajo: „Naprejštopavci se še tega ne zavejo, da so 90 lét nazaj stopili. Ravno ta odbor je sklepal in nasvetoval, da naj se bogoslovski oddelek (fakulta) v Insbruku odpravi. Med tem in takem djanjem „nova Pressa“ rešeta nedelavnost novega ministerstva; nedelavnost pa, pravijo „Tir. glasi,“ je nasledek, ako si kdo ne vé ne svetovati in ne pomagati (Rath- und Planlosigkeit) — to je maličkost, ki jo „nova Pressa“ blezo prezira, ker tudi ona je pri koncu „s svojo latinščino“ — s svojo modrostjo.

Laški frajmavrarji v Bolonji, ki je bila poprej papeževa posest, so katoliški katekizem čisto iz šol izbersnili; namesto njega so postavili uk „o človeških prava“ in „prirojeno nrvnost.“ Kterikoli starši imajo toliko premoženja, da morejo otroke pošiljati na tuje, jih ne dajejo v laške šole. Torej tudi učeniki prazne klopí gledajo; marsikteri laški učenik sam plačuje enega ali dva učenca, da ga poslušata, samo da ne zgubi službe in plače. To je zlata doba, ali ni res? Zato se pa tudi življenje po tem ravná. Minister znotranjstva je naznanil, da od 1. pros. do 30. grud. 1869 je bilo vsem skupaj 100.000 ljudi zapertih! —

Iz Ljubljane. Postne popoldanske pridige imajo v Ljubljani v 40danskem postu naslednji gospodje takole: Slovensko: V nedeljo v Šenklavžu gosp. semeniški podvodja Ant. Gros ob 4; pri sv. Jakopu gosp. Jan. Gostiša ob 2; pri sv. Petru g. Mart. Tomec ob 2; v Ternovem g. Drag. Lapajne ob 2. — V Torej pri Marii Dev. pred mostom ali pri Franciškanih: O. Andrej Keržič ob 3. — Nemško: V sredo pri sv. Jakopu g. dr. J. Sterbenec ob 4; v petek v Šenklavžu g. Miroslav Križnar ob 4.

Gosp. dr. Jan. Gogala je po prestani hudi bolezní dobil na 3 mesce oddih, in namestovala ga bota v verouku na gornji gimnazii stolni kaplan gosp. Drag. Klun in g. Gnezda; g. dr. Sterbenec pa bo imel cerkvene govore za dijake.

Oponašanje je ena naj bolj šterkovskih nečednost, ki se studi vsim poštenim ljudém. Pačili so se judje in neverniki Kristusu na križu; zdaj se spakujejo ravno ti cerkvenemu zboru. Vsako reč iz zboru prevernejo in previjejo! Velika mlinarica teh spakarij je „Allgemeinerica,“ „N. Fr. Presse“ id.; „Laib.“ in „Tagbl.“ nosita cele krošnje take robe svojim bravcem. Ne bodi jima oponošeno to „prekrasno“ rokodelstvo.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. J. Kajdiž iz Breznice 1 gld.; M. K. 1 dvajs., želi blagoslov za stanovitnost v dobrem do konca življenja; J. M. 1 st. dvajs.: Sv. Oče molite za ljube ranjke in za srečno smert; R. M. 1 st. dvajsetico: Sv. Oče, sprosíte mi gorečo ljubezen do Jezusa, in gnado vrednega prejemanja sv. zakramentov. — (Dalje prih.)
Za mil. škofa Mraka. Fr. Jakopič 1/2 gld. (za eno podobo).

Za sv. Detinstvo. Iz Loke 8 gl.

Pogovori z gg. dopisovavci.

††: Prejeli s serčno hvaležnostjo in zgodilo se bode.